

РЕЗЮМЕ

на научноизследователски трудове, публикации и други научни и научно-приложни разработки (представителна извадка)

на гл.ас.д-р Ивайло Дончев Беев, катедра „Икономикс“, ОИФ – УНСС, които не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“; и са представени в процедурата по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност **“доцент”** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Политическа икономия (микроикономика и макроикономика), обнародван в ДВ, бр. 69 от 25.08.2017 г.

I. МОНОГРАФИИ

1. Беев, И. „Икономическа конституция. Функционална и фактическа“; ISBN 978-954-644-960-3, ИК-УНСС (2017).

Рецензенти: проф. д.ик.н. Румен Гечев и доц. д-р Иван Цветанов;

Резюме: Същинската част на изследването е авторската идея за съдържанието на т.нар. „икономическа конституция“. Нейната интерпретация – или по-скоро: идейната основа, на която е изградена интерпретацията на дефинираната от автора „икономическа конституция“, е силно повлияна от Ойкен (Eucken, 1939), който в труда си „Основи на националната икономия“ сочи, че „...усилията на науката да подготви идейно създаването на стопанска конституция, са насочени към оформянето по определен начин на дадеността „правно-социална реалност“. Естествено при това тя използва резултатите от теоретичния анализ. Самият теоретичен анализ завършва с общоикономическите дадености“. Така резултатите от теоретичния анализ в Глава Първа, а това са „дефинициите“ (по терминологията на Ойкенр цит.съч.) за „икономическа конституция“ (в широк и тесен смисъл), са приспособени за целите на емпиричното изследване (емпирично – разбирано като основано на даденостите, фактите). А самото то – стартиращо от теоретичните модели, преминава през емпирична проверка, чрез която се постига ново знание: стипулативното определяне на „функционалната конституция“. Нейното самостоятелно изследване – връща анализа към

„корените“ на всяко икономическо изследване, а това са „фактите от дадеността“ (Ойкен, 1939).

Така на основата на успешно проведено дегенеративно проблемно отместване по Lacatos на "hard core" на "научната изследователска програма" на Buchanan (1990), извежда като възможност и необходимост изграждането на нова теория за "конституцията като икономически документ": „Теория за икономическата конституция“.

Въвеждат се основните понятия и дефиниции „икономическа конституция“ (нова дефиниция); „функционална (икономическа) конституция“ (нова дефиниция); „фактическа (икономическа) конституция“ (нова дефиниция); „конституционно (икономическо) пространство“ (ново понятие и дефиниция).

Введените понятия и дадените дефинитивни определения за тях са обвързани в единна система на взаимообулавяне, т.е. придава се системност. Така „икономическата конституция“ е определена в структурно и съдържателно отношение:

- В структурно отношение: "икономическата конституция" е единно организирана структура, в три йерархични нива, уреждаща обществените отношения на конституционно равнище.

- В съдържателно отношение: "икономическата конституция" е за-вършена система, обезпечаваща реализирането на конституционно зададените характеристики на държавната организация: демократична, правова и социална държава; организирана е на три равнища, от конституционно уредени обществени отношения, които задават същностните характеристики (типа):

- на икономическата система ("системно" равнище);
- на възпроизводствения процес ("базово" равнище) и
- на вменените за изпълнение от държавата функции ("функционално" равнище).

На свой ред „функционалната конституция“ се проявява в икономически смисъл като ефект от действието на "операционализиращите" макроикономическите функции (на държавата) правни норми (или нормативни актове). За тях е определено, че представляват законодателни решения, т.е. те са кодифицирани на по-

ниско йерархично равнище – спрямо установените правила, съставляващи "икономическата конституция" (в т.см.). казано иначе: "икономическата конституция" не би се проявила (т.е. ни би произвела желания ефект), без наличието на "операционализиращи" механизми, които на практика съставляват т.нар. "функционална конституция".

Релацията "икономическа конституция – функционална конституция", определя стипулативно определеното "конституционно пространство" (constitutional space) – в двете негови "пространствени" измерения. Така "конституционното пространство" се задава с два вектора (т.е. то е двумерно):

- Вектора на конституционно кодифицираните обществени (които винаги са и икономически) отношения.

- Вектора на кодифицираните "операционализиращи" механизми, на по-нисък от конституционното, кодификационно равнище.

Така всяка точка от т.нар. „конституционно пространство“ представлява специфичен и характерен за всяка отделна държава „нормативен микс“, който по същество представлява "фактическата конституция" на тази страна.

В методологично (теоретично), но и в подчертано практическо (приложно) отношение, е въвеждането на методика за оценка степента на завършеност на "икономическата конституция"; както и методиката на сравнителния анализ – по отделни държави. На основа на последното се откроява допълнителен обясняващ инструмент относно наличните различия в т.нар. "икономическо представяне" (economic performance) на отделните държави.

Поради липсата на съществени ограничителни условия и предварителни предпоставки на модела – представената като „Теория за икономическата конституция“ интерпретативна концепция е напълно открита за критика и може да бъде подлагана на процедура по „фалсифицируемост“, т.е. според Попъровия критерий за научност, тя се явява „научна теория“.

Наред с това са постигнати **научни резултати**, които представляват оригинален принос в науката:

— Интерпретацията на школите в условно определената "Теория за икономическата конституция" – ордолиберална и англо-американска. Проведеният критичен анализ позволява не само очертаването на доктриналните постижения, но и разграничаването на "конституционната политическа икономия" и "конституционния икономикс", като се показва не легитимността на отъждествяването им (или "реинтерпретирането" им по Buchanan).

— Критиката относно методологичната "моничност" на разглежданите школи, интерпретиращи конституцията като икономически документ – съответно "фундаменталния подход" при ордолибералистите; респ. "методологическия индивидуализъм" при англо-американската школа. Постановената "безнадеждна методологична дилема" (по изразу на Buchanan) е разрешена от автора посредством диалектичен подход. Така "синтеза" (като краен и завършващ етап от приложението на диалектическия подход) резултира в ново познание, а именно: "дуализъм", т.е. как непротиворечиво могат да се съчетават "методологическия индивидуализъм" и "икономическия детерминизъм".

— Извеждането във формата на обективна закономерност (закон) тенденцията към нарастване на правните регулации, като производна на усложняващите се отношения, резултиращи в нови и нови форми на проявление на "поддържащата сфера" (по терминологията на Миркович).

— Самостоятелното извеждане на макроикономическите функции на държавата, но не по методологията на Мъсгрейв – като детерминирани от държавния бюджет (ДБ), а като обусловени от целите пред държавната организация: демократична, правова и социална държава. В тази връзка много важен резултат са приведените аргументи за възможно самостоятелно обособяване на "парична" макроикономическа функция на държавата (или по-широко: отговорност на държавата по гладкото и не смущавано протичане на парично-кредитните отношения), което се потвърди емпирично (като съществуващ факт) на основата на сравнителния анализ в приложната част на изследването.

— Аргументирана критика по отношение на доктриналното разбиране за "Конституционен икономикс" и "Политическа икономия на конституцията" и прокарването на ясна демаркационна линия между тях.

— Изследването на взаимовръзката „право-икономика“, като се дава определение (ново) на понятието за обществено отношение, като необходимо условие (НУ) – наличието на икономически контекст; и достатъчно условие (ДУ) – равнище на проявление.

Постигнати са и **научно-приложни резултати**, които представляват оригинален принос в науката:

- Извършен е анализ, относно завършеността на националната "икономическа конституция";
- Представен е и сравнителен анализ на "икономическите конституции" – по дефиницията от автора метод, на други съпоставими страни.
- Интерпретацията на равнище "функционална конституция" на примера на България има конкретни резултати, най-съществени от които са:
 - Закона за обществените поръчки (ЗОП) се явява законодателно разрешение, подчинено на идеята за "операционализиране" икономическата логика на трансмисионния механизъм на публичните разходи, водещ до тотално предефиниране на икономическа система – от една страна и от друга страна – разходите чрез ЗОП са в състояние да генерират проинфлационен импулс.
 - Всяка отделна процедура по ЗОП формира свой квазипазар, на който се установява квазипазарна цена, която винаги е по-висока от пазарно установената, тъй като допълнителното търсене се удовлетворява при мащаб на производството над ефективния. Последното следва да се има пред вид при оценка въздействието на регулацията (ОВР) на предлагани регулации – нещо, което не съществува в досегашната практика по ОВР.
 - Доказва се, че наличния нормативен ред позволява осъществяването на макроикономическите функции на държавата, но липсата на концептуална съгласуваност между

отделните законодателни решения, е в състояние да генерира нежелани вторични ефекти; и че това може да се избегне, чрез въвеждането в практиката на концепцията за "Икономическа конституция" и последващо разписване на принципите ѝ във формата на „функционална конституция“.

Във връзка с последното, предложената концепция за "Икономическа конституция", позволява да се извлекат насоки за развитие на законодателството (*de lege ferenda*). В тази връзка най-съществен е анализа на статусът на централната банка (ЦБ), който е изследван и чрез сравнителен анализ на конституционната уредба на ЦБ в други страни, като на тази основа са изведени необходимите елементи в съдържанието на конституционната уредба на ЦБ на национално равнище. От съществено значение е и проведеният нормативен анализ на Закона за публично-частното партньорство (ЗПЧП), с оглед на възможните политики и инструменти за стимулиране на инвестиционния процес в страната, като са разкрити причините пречатващи това и са направени съответните препоръки за преодоляването им.

2. Беев, И. „Макроикономически функции на държавата в контекста на правните регулации“, ISBN 978-954-644-961-0, ИК-УНСС, 2017 (Монографичен труд по НИД 2-6/2015).

Рецензенти: проф. д.ик.н. К. Миркович и проф. д-р Д. Радев

Резюме: Идеята основа на изследването, произтича от наблюдението (респ. установяването) на факта, че всяко действие на държавата е нормативно регламентирано. Това от една страна и от друга, че държавата чрез дейността си в икономическата сфера, изпълнява макроикономически функции. Това налага извода, че тези функции се реализират по определен правен ред.

Така основната цел на изследването е да се установи дали макроикономическите функции се изпълняват (реализират) по необходимост въз основа на съществуващи правни регулации, които са разписани именно с такава насоченост или обратното: съществуващите правни регулации по необходимост се ползват за реализиране на определена макроикономическа функция.

Целта резултира в непосредствено поставената основна изследователска задача: да се идентифицират областите, в които държавата осъществява икономическа активност в смисъла на изпълнявани макроикономически функции – при това в контекста на нормативно постановления икономически порядък. Подчинени на нея са допълнително формулираните задачи, а именно – да се положат изведените макроикономически функции на държавата в правен контекст и да се обясни:

(1) Дали изпълняваните от държавата макроикономически функции, реализирани по необходимост по съответния правен ред, водят до предварително заложените цели; и

(2) Дали се пораждат вторични ефекти.

Така обект на изследването са правните регулации (и въобще нормативния ред, задаващ определен стопански порядък) – от една страна и от друга страна – макроикономическите функции, изпълнявани от държавата; а предмета на изследване се формулира чрез нормативния контекст на макроикономическите функции на държавата. Това определя изследването като интердисциплинарно. По тази причина методите, които са приложени, са както общонаучните методи: на наблюдение и абстракция; исторически метод, метод на сравнението, аналогия; анализ и синтез, моделиране; така и частните методи, характерни за отделните доктрини. Така – спрямо икономическата изследователска парадигма, частните методи са: хипотетико-дедуктивен и индуктивно-вероятностен; а спрямо юридическата доктрина: тълкуването и в частност – буквално, систематично и историческото тълкуване.

Избраната изследователската методология е „дуалистична“. Така при „чистия икономически анализ“ изследването се придържа към принципа на „методологическия индивидуализъм“, а при извеждане на обществените явления и релевирането на икономическата им същност: към принципа на „икономическия детерминизъм“.

Основни резултати – по Глави:

- **Глава ПЪРВА.** В тази част се разглеждат съществените за изследването методологически въпроси, най-значим от които се явява въпросът относно принципната възможност за количествена оценка на

качествени явления. Защи́тава се хипотезата, че всяко обществено отношение, за да бъде такова, е необходимо да има икономическа основа, т.е. доказва се, че което и да е обществено отношение възниква на основата на икономически интерес. Така икономическото съдържание на общественото отношение се извежда като необходимо условие то да се определи като „обществено“ (достатъчното условие е равнище на проявеност на отношението). Следващият важен извод (хипотеза) е изведен на тази основа – ясно е, че щом общественото отношение (качественото явление) задължително съдържа икономически конститутивен елемент (количествено измерим), то и на самото обществено отношение може да се присвоява стойност, т.е. да се измерва, оценява и т.н. Отгук идва и следващата хипотеза: всеки закон (и по-строго: всяка правна регулация) има икономическа проекция, защото по дефиниция законът урежда по траен начин именно обществени, а не лични отношения (последните: определени спрямо въведения критерий за обособяване на отношенията – *рода*, на обществени, респ. лични – *вида*). Извежда се във формата на закон обективно обусловена закономерност за нарастване на броя на правните регулации. Прави се разграничение между икономическа политика и макроикономически функции, осъществявани от държавата, като се интерпретира условността в анализа – както по отношение на визираното разграничение (политики-функции), така и по отношение на самите функции (описан с „ефект на преливане“), и на правните регулации, с които могат да се характеризират.

На основата на интердисциплинарен анализ се защитава хипотезата, че при конституционното устройство на стопанството има три равнища, които съответно се определят като:

- системно: произтичащо от решенията относно „собствеността“ и „пазара“;
- базово: определено по фазите на възпроизводствения процес;
- функционално: определено по макроикономическите функции на държавата, които се разглеждат във връзката им с конституционно заложените цели пред държавната организация.

Това виждане и съответния анализ приложен към Конституцията на Република България (КРБ), води до заключението, че само първото от визираните равнища на конституционно изграждане (в смисъла на

авторовата концепция за „икономическа конституция“) е реализирано изцяло, а второто и третото са проведени частично. Това състояние е обяснимо и донякъде оправдано – КРБ от 1991 г. (вкл. с последващите изменения и допълнения) обслужва по-скоро политически цели: т. нар. „преход“, но повече от четвърт век по-късно е необходимо съдържанието ѝ да се преразгледа, именно с оглед изграждането на „икономическа конституция“ и вграждането на същата в самата конституция. Последната констатация се вписва успешно в дебата за нова Конституция и по-специално – за изграждането на концептуално издържана „икономическа“ Конституция, като нейното необходимо съдържание е стриктно определено от автора, респ. „икономическата конституция“ е дефинирана и в съдържателно, и в структурно отношение.

На основата на самостоятелен анализ са изведени основните макроикономически функции, изпълнявани от държавата, като е показана необходимостта от подчинеността им пред основните конституционно прокламирани цели пред държавната организация – демократична, правова и социална държава. Макроикономическите функции на държавата се извеждат на основата на самостоятелен анализ, но се придържа към класификацията по Мъсгрейв, въпреки, че по същество представлява нейна модификация.

Въведени са термините „микро-правно“ и макро-правно“ икономическо регулиране, които са стриктно определени (дефинирани). Интерпретират се проблеми на макро-правното и микро-правното икономическо регулиране на стопанските процеси, като на тази основа се очертава правният контекст на макроикономическите функции на държавата в общ план, а конкретното им проявление е предмет на анализа в Глава втора.

- **Глава ВТОРА.** В тази част изведените според конституционно заложените цели макроикономически функции на държавата са свързани с доктринално възприетото деление по Мъсгрейв, но модифицирано с оглед на конституционния анализ, а именно - алокативна, стабилизираща (вкл. т. нар. „стимулираща“) и преразпределителна, както и включената функция на държавата в сферата на регулиране на парично-кредитните отношения. Те са положени в конкретика на макро-правно и микро-правно равнище, където (съответно) са анализирани детерминиращите ги както на конституционно равнище въпроси (регулации), така и на равнище конкретни закони. На основата на микро-правната регулация се

интерпретира обратната (регулираща) връзка на системата „икономика-право“ с оглед на изпълняваната макроикономическа функция. Главна задача на анализа в тази част е да докаже съществената хипотеза, че която и да е правна регулация успешно се вписва в конкретна макроикономическа функция. По тази причина критерият за подбор на интерпретираните правни регулации не е с оглед на възможно най-високата степен на характеристикация.

Алокативната макроикономическа функция е разгледана в контекста на закона за публично-частното партньорство (ЗПЧП, действащ) и на Законопроекта за нов закон за концесиите (ЗИД на ЗК, към края на 2016 г.), който предвижда отмяната на ЗПЧП и уреждането с него на публично-частните партньорства (ПЧП). Защитава се хипотезата, че в този си вид нормативната уредба не съответства на философията на ПЧП, ако последното се разглежда като форма на скрит публичен дълг. По необходимост, произтичаща от нормативно въведения ред за учредяването на ПЧП, проблематиката се обвързва със ЗОП. Показана е подчинеността на функцията на основните цели пред държавната организация, и в частност – реализирането на „социална“ държава.

ЗОП е разгледан като нормативен контекст на стабилизиращата макроикономическа функция, изпълнявана от държавата, поради определеността му на „операционализираща правна техника“ на бюджетните разходи, т.е. като институционализиращ канала на правителствените разходи, респ. трансмисията на „колективно потребление“ (по СНС). Защитава се хипотезата, че ЗОП има качество на системообразуващ фактор и като такъв той предефинира цялата структура на икономиката, трансформирайки я от двусекторна в трисекторна (с включен квази-пазарен сектор). Като системообразуващ закон, е показана институционализиращата му сила на разрешението относно „собствеността“ и на тази основа – значението на ЗОП за реализирането и на трите цели пред държавната организация, прокламирани в Преамбюла на КРБ, а именно: демократична, правова и социална държава.

Преразпределителната макроикономическа функция на държавата е разгледана в двете ѝ измерения – като изземваща доходи и трансферираща доходи. Аспектът на „изземване“ на доходи е разгледан общо – като принципи на данъчната система. Това позволява да се конструира „пречупена крива“ на търсене на трансферни доходи. Аспектът на

„трансфериране“ на доходи е разгледан в конкретиката на закона за социално подпомагане (ЗСП). По необходимост анализът е обвързан и с проблематиката на ПЧП, и с тази на ЗОП. На основата на този анализ се подкрепя хипотезата относно системообразуващото свойство на ЗОП. Доказана е хипотезата за проинфлационно действие на нормативните регулации, и в частност на ЗОП.

По необходимост е разгледана налична ОВР на политиката по таксите в РБ, като се показва необходимостта от обвързването на всяка ОВР с проблематиката на растежа – поради необходимостта от ясна визия за степента, в която всяка регулация съдейства за развитие на материалните основи на обществената организация, и от тук – на целите пред нея, а именно: демократична, правова и социална държава.

Защитава се хипотезата за необходимост от промяна (или по-скоро: завръщане) към първоначалните цели на ОВР и в частност – към оценка на инфлационното въздействие. Подробен анализ на този аспект от изследваната проблематика е направен в Глава трета.

- **Глава ТРЕТА.** В тази част на изследването са представени оценъчни методики (т.нар. „на въздействието на регулациите (законодателството)“ или ОВР), нормативно въведени на равнище ЕС и РБ. Извършен е сравнителен анализ, на основата на който е показано, че съществуващите методи за ОВР съдържат сериозен пропуск – основният качествен проблем при всички тях е предварителното експертно определяне (идентифициране) на всички въздействия на предлаганата регулация. Защитава се хипотезата, че това не е възможно, но по-същественото е, че то не е и необходимо. В тази връзка е предложена нова концепция за преустройство на методологията на ОВР, като ОВР следва да стартира при първоначална яснота за полагането на регулацията в някоя от основните макроикономически функции, осъществявани от държавата, а не да зависи от експертните възможности на работните групи. След това, при яснота за „водещата“ макро-функция, да се приложат разписаните в доктрината канали на въздействие (микро- и/или макро-модели), с които да се оцени ефектът от предлаганата регулация.

Най-важното заключение, което произтича от цялостния анализ, е относно стриктното определяне съдържанието на понятието за „икономическа конституция“, което стипулативно е дефинирано по два

критерия. В този смисъл е доказано, че „икономическата конституция“ като вградена в самата конституция, не е определение за нея в тесен смисъл, каквото е доктриналното виждане, а е изискване към нея (това първо). И второ, „икономическата конституция“ е определена структурно и съдържателно. Така „икономическата конституция“ е структура, организирана на три йерархични нива, уреждаща обществените отношения на конституционно равнище. Всеки компонент от структурата ѝ е подчинен на идеята за постигането и утвърждаването на конституционно определените цели на държавната организация. В съдържателно отношение „икономическата конституция“ е завършена система, организирана на три равнища, от конституционно уредени обществени отношения, които задават същностните характеристики (типа) на икономическата система („системно“ равнище); на възпроизводствения процес („базово“ равнище) и на вменените за изпълнение от държавата функции („функционално“ равнище), обезпечавачи реализирането им (т.е. на конституционно зададените характеристики на държавната организация и на целите пред нея). Различната степен, в която са обхванати от конституционната уредба, равнища на конституционно изграждане на икономическата конституция, резултира в отклонение от конституционно прокламираните цели (и ценности), както и в затрудненост (ако не и невъзможност) за реализирането (респ. постигането и утвърждаването) им. На свой ред това обосновава необходимостта от конституционна „ревизия“, която едновременно е резултат от нуждата за цялостно и концептуално издържано регламентиране; както и от наложеното развитие на самите обществени отношения. Последното предпоставя динамиката на правните регулации, което е обяснено като обективно детерминиран перманентен процес, като на тази основа се извеждат и определения в изследването „всеобщ закон“ за нарастване на нормативните регулации. Всъщност качеството „всеобщност“ е изведено на основата на анализ, чийто резултат е изводът относно необходимото икономическо съдържание на всяко отношение, определено като „обществено“. Този извод не е тривиален и на свой ред обосновава принципната възможност за икономическа оценка на всяка правна регулация. Да се демонстрира този закон, като при това се докаже, извод от анализа в Глава втора. На свой ред това дава основание да се преосмисли цялостният подход при оценката на въздействието на законодателството (ОВР), като оценката на всяка предлагана регулация следва да стартира при първоначална яснота за

полагането на регулацията в някои от основните макроикономически функции, осъществявани от държавата, а след това – при яснота за „водещата“ макро-функция, да се приложат разписаните в доктрината канали на въздействие (микро- и/или макромоделите), с които да се оцени ефекта от регулацията. Това е значимия извод от анализа в Глава трета.

Визираните заключения са резултат от доказването на основната теза на изследването, а именно, че целенасочено изгражданите „пазарни системи“ (пазарно стопанство), като антипод на централно-планираните икономики, прякото държавно-административно регулиране (характерно за последните) е заменено с правно регулиране на икономическите процеси. Налице е подмяна на икономическия инструментариум (на разположение на държавата) с правно-технически, но при тази замяна (или подмяна) държавата ни най-малко не отстъпва от активната си роля на върховен регулатор на стопанските процеси. Нещо повече, регулаторните възможности на държавата не само, че не отслабват (т.е. не е налице отстъпление), а напротив – към познатия икономически инструментариум се добавят и възможностите на правно-регулативистките методи. На практика държавата разширява арсенала си за въздействие върху икономиката. Но тази „подмяна“ съдържа изключително предимство, което се създава, когато вместо прекия и реализиран по икономически начин регулативистки подход (вмешателство), за реализирането на определен (и еквивалентен) икономически ефект се създава (и прилага) правна регулация на икономическите отношения е, че чрез ex-ante оценка на въздействието на самите правни регулации, ефектът е оценен – при това, без да е необходимо механизмът реално да е задвижен. Това прави икономическата политика издържана, а резултатите – прогнозируеми.

Сред достойнствата на труда, освен успешното полагане на макроикономическите функции на държавата в контекста на правните регулации, които ги „операционализират“, а паралелно с това и демонстрирането на подчинеността им на основните цели пред държавната организация, а именно: демократична, правова и социална държава, трябва да се посочи, че това успешно е изпълнено и за нормативния контекст на ОВР – която като специфична държавническа дейност, предназначена да придава необходимото качество на законодателството, е също подчинена на визираните конституционно прокламирани цели пред обществото.

Съобразно авторовата концепция относно съдържанието и характера на „икономическата конституция“ като организирана йерархична структура, уреждаща обществените отношения на три равнища: „системно, базово и функционално“, всяко от които със строго определено съдържание, са очертани насоки за конкретни законодателни инициативи (*de lege ferenda*). В тази връзка, трябва да се отбележат – изграждането на „икономическата конституция“ и вграждането ѝ в самата конституция на РБ, в частност: конституционно уреждане статуса на ЦБ; цялостно и систематично уреждане на отношенията по възпроизводствения процес (а не „спорадичното“ им конституционно уреждане, и то във връзка с гарантиране на други конституционно прогласени ценности); както и другите очертани като належащи промени в законодателството – и в частност: цялостно и систематично уреждане на отношенията по ПЧП (а не само „частично“ със ЗК); също: относно методиката на ОВР. В тази връзка, но и на самостоятелно основание, сред значимите приноси на изследването е интерпретацията на ЗОП като проинфлационен закон, предпоставено от наличието на квази-пазарен сектор в смесените стопански системи и упражнено чрез квази-пазарните цени. Интегрирането на тази постановка в методиката на ОВР, прилагани в страни със „смесена“ или „чиста административна“ система на възлагане на обществени поръчки, ще я изведе на ново качествено равнище, което ще благоприятства надеждността на оценките по въздействие на законодателството. С индуцирането на нормативен ред за разходване на публични ресурси, имитиращ пазарен механизъм, в изследването се доказва, че някои от постановките в доктрината на ОВР следва да се преосмислят и в частност: „догмата“ относно проинфлационното действие на регулацията, при доказване превишението на „разходите“ над „ползите“ ѝ; ползването на т.нар. „цени в сянка“ и т.н.

Специално внимание заслужава и доказаната необходимост от включването в изследователски (оценъчен) модел на ОВР на апарата на баланс на междуотрасловите връзки (БМВ). Така ще се даде възможност за пълна оценка на която и да е регулация не просто върху макроикономическата активност, респ. върху ключовите макроикономически цени, но и върху такива съществени измерения на регулаторното въздействие като преразпределителните процеси и реструктурирането на икономиката.

II. СТУДИИ

1. Беев, Ив. „Институционални основи за конкурентна и устойчива икономика“ в Научноизследователски проект, финансиран от МОН: „Устойчиво развитие и конкурентоспособност на българската икономика“, авт.кол. ИК-УНСС/2012, ISBN 978-954-644-329-8.

Резюме: Изследвани са над 25 отделни институционални структури на европейски държави – ангажирани в политиката по изграждане и прилагане на концепцията за устойчиво развитие (УР, на национално равнище), като са изведени основните характеристики на необходимата ефективна функционална институционална рамка за осъществяването на концепцията на УР.

Изследвани са практиките по т.нар. „институционалното укрепване“, в аспекта на усъвършенстване на стандартите, нормите и организацията на мониторинг. Интерпретирани са възприетите стандарти и норми, които служат като ориентири относно степента за постигане на целите на устойчивото развитие, както и тези спрямо които се формулират политики (стратегии) за реализирането им. След като този аспект на поставената проблематика е изяснен, се преминава на следващо равнище на анализа, като посредством сравнителен анализ се съпоставят различни институционални модели в отделните страни членки на ЕС, въз основа на който анализ се извежда необходимите изводи относно институционалното укрепване и организацията на мониторинг за постигане на целите заложи в стратегиите по устойчивото развитие. Последното – мониторинга, има и своето самостоятелно значение, което също е интерпретирано обстойно.

Изследването е реализирано на три етапа (с което се задава и структурата на изследването), реализирани със съответните изследователски методи:

- Част първа, въз основа на институционален и сравнителен анализи се идентифицират предпоставките, които (от системна гл.т. – т.е. и системен анализ) представляват “необходимо”-то и “достатъчно”-то условия за създаване на НСУР и реализиране на концепцията за УР. Това е направено в Част I (на студията) – “Институционални основи на УР”;

- Част втора, посредством дескриптивен и сравнителен анализи, на основата на историческия метод, се интерпретират стандарти и норми, които могат да служат като ориентири относно степента за постигане на целите на устойчивото развитие, както и тези спрямо които се формулират политики (стратегии) за реализирането им. Това е направено в Част II – “Институционално укрепване: усъвършенстване на нормите и стандартите”.

- Част трета, чрез дескриптивен и сравнителен анализи, във връзка с институционалното укрепване, се разглежда същността и организацията на мониторинга за постигане на целите заложи в стратегиите по УР. Това е направено в Част III – “Институционално укрепване: мониторинг”

В съответните части (етапи) на изследването са направени конкретни изводи и препоръки. Основните изводи от проведения анализ се свеждат до заключението, че без необходимата институционална среда не е възможно успешното създаване и реализиране на национална стратегия за устойчиво развитие (НСУР). Без адекватна на целите УР институционална среда – страната е обречена да възприема (безкритично) външно наложени норми и стандарти (показатели, индикатори), които не само, че не съдействат за развитие съответстващо на УР, но и най-често са в противоречие с него. Защото НСУР трябва да съгласува противоречащи си цели (доколкото това е възможно). Например икономическият растеж е съвместим с целите за защита на климата (напр. – ограничаването на въглеродния интензитет), при условие, че върви “ръка-за-ръка” с повишаване на ефективността и необходимите структурни реформи. Затова възприетите и заложи в НСУР стандарти и норми трябва да са взаимосъгласувани по отделните теми (аспекти, направления) на устойчивото развитие (УР). Последното се предполага от наличието на подходяща институционална среда. Това е основния акцент в изследването, който посочва начина, по който концепцията за устойчивото развитие, да се трансформира в институционално устройство; а също стандартите и нормите, които да служат като ориентири относно степента за постигане на целите на устойчивото развитие, както и тези спрямо които да се формулират политики (стратегии) за реализирането им.

III. ПУБЛИКАЦИИ

1. Статия „Икономическа теория за конституцията: Англо-американска школа“ в сп. „Икономическа мисъл“, кн.3/2017:

РЕЗЮМЕ: Изследването е първото по рода си в българската научна литература. Като реконструира последователно изграждането на икономическата теория за конституцията, то по същество е критичен прочит на основните доктринални постижения в тази област.

2. Статия „Икономическа теория за конституцията: Ордолиберална школа“; сп. „Икономическа мисъл“, кн.4/2017:

РЕЗЮМЕ: Конституцията е основополагащ, за обществените отношения, документ. По силата на формалната логика – тя би трябвало да е такава и за обществените отношения, определяни и като „икономически“. Следователно конституцията не е просто икономически документ в правна форма, уреждащ политическото статукво, а е акт задаващ генералните характеристики на стопанския порядък. Настоящата статия, като акцентира върху това достижение на икономическата мисъл от XX век, е усилие в насока разгръщане на потенциала на тази изключително важна и актуална проблематика.

3. Статия “Public-Private Partnership: Prospects for development – The case of Bulgaria”, сп. „Bulgarian Journal of Business Research“, vol.2/2017:

РЕЗЮМЕ: The immediate objective of the current study is to outline the perspectives for PPPs in Bulgaria which stem from the foreseen changes to the current regulatory framework managing these public relations.

4. Статия „Public-Private Partnership: Current Status“ (в съавторство), сп. „Economic Alternatives“, кн.3/2016:

РЕЗЮМЕ: In this article the Public private partnership (PPP), due its special meaning to the national economy, is under investigation. A theoretical framework has been established, with all different types of PPP to be realized according to it. The study outlines the current state of PPP contracts, explaining

the regulatory barriers hindering PPPs pursuant to the Public-Private Partnership Act (PPPA). The authors of this study hope that it will become grounds for the discussion of the issues raised in, whereby the result from the "part-time dispute" would be assessed along with the prospects for the formation of PPPs on a national level. And there are prospects for the development of PPPs both in terms of their "natural substance" of activities, which are already realized, as well as on terms of transforming the funding mechanisms of different projects of public importance.

5. Статия „Negative Nominal Interest Rates on Loans: The Newly-Established Normal Practice?“ (в съавторство), сп. „Economic Alternatives“, кн.2/2016:

РЕЗЮМЕ: The purpose of this article is to initiate a discussion about the central banks' policy of negative interest rates and its impact on commercial banks' lending and the bank business model respectively. Recently Bank of Japan joined ECB, Riksbank, Swiss National Bank and Danmarks National Bank in introducing negative interest rates on excess reserves. Extremely accommodative monetary policy of central banks in some of the developed states and economic areas, accompanied by expanding government spending led the world in undiscovered economic reality. Deflation is casting its shadow on developed economies and the rise of bank liabilities is not transmitted into new lending for a healthier economic recovery to evolve. Does the newly established normal practice encompass negative yields on short- and long-term debt, negative interest rates on large private deposits, and even negative interest rates on loans to the private sector? We argue that even with negative nominal lending rates commercial banks still can maintain a viable business model.

6. Статия „Анализ на пропорционалното данъчно облагане в България“ (в съавторство), сп. „Диалог“ кн.3/2016:

РЕЗЮМЕ: Пропорционалното данъчно облагане с единна ставка и ниските данъчни норми, освен, че трябваше да спомогнат за намаляване дела на неформалната икономика и да увеличат данъчните приходи заради разширената база, имаха за задача да осигурят достатъчен прираст на преки чуждестранни и местни инвестиции, така че заетостта да продължи

да се увеличава за сметка намаляване дела на безработните, както и амбициозната задача българската икономика да конвергира бързо към средноевропейските нива на икономическо и социално развитие. Близко десетилетие по-късно натрупаните емпирични данни позволяват обективно да се анализират ползите и вредите от данъчните промени през 2007 и 2008 г. Настоящото изследване има за цел да предизвика дискусия дали размерът и видът на данъчните норми, въведени през 2007 и 2008 г. е най-подходящият, и дали не е настъпил моментът за промяна.

7. Статия „За връзката „Правно регулиране – икономически отношения“ (в съавторство), сп. „Диалог“ кн.4/2016:

РЕЗЮМЕ: Юриспруденцията утвърждава, че „правната система регулира обществени отношения, които се поддават на трайно уреждане“. Икономическите отношения са вид обществени отношения и като такива също са обект на правно регулиране. Следователно икономическата система е предпоставена от правното устройство, което е разписано съобразно конституцията. Същевременно класическата политическа икономия, въвеждайки концепцията за „икономическата база (субструктура)“ и „обществената надстройка (суперструктура)“, определя икономическите отношения като базови и в този смисъл – за определящи обществените отношения в надстройката. В този смисъл икономическите отношения предпоставят останалите обществени отношения, включително и правната система. Казано иначе: икономиката задава правото. Очевидно е, че е налице противоречие, но дали това противоречие е привидно или съдържателно (на парадигмално равнище)? Именно това определя изследователския интерес към взаимовръзката „макроправно и макроикономическо регулиране на обществените отношения“. Изследването на тази взаимовръзка е конкретизирано в предлаганото изследване.

8. Статия „Макроикономически функции на държавата в контекста на правните регулации: Монетарна Макроикономическа функция“, Сборник статии „Икономически предизвикателства“, ISBN 978-954-644-986-3, 2016:

РЕЗЮМЕ: Макроикономическите функции, които се приписват на държавата варират – и като брой, и като съдържание. Това е естествено, доколкото едни и същи дейности, осъществявани от държавата, съдържат достатъчен на брой характеристики, всяка от които може да служи за класификационен критерий при извеждането на определен кръг макроикономически функции на държавата. Същевременно разновидните функции се поставят в йерархична подчиненост, докато други са самостоятелни. В изследването е поставен въпросът относно самостоятелността на макроикономическа функция на държавата в областта на парично-кредитните отношения.

9. Публикация „За релацията: теория, икономическа теория, икономикс“, в сборник доклади от научна конференция – Варна, 2016: „Критиката на неокласическия икономикс в светлината на глобалната финансово-икономическа криза от 2008-2009г.“; Изд."Наука и икономика", ИУ - Варна: ISBN 978 - 954 - 21 – 0909-9.

РЕЗЮМЕ: Наличието на множество теории, които „съжителстват мирно“ в икономическата доктрина е показателно за това, че никоя от тях не обяснява сложния икономически свят в пълнота. Иначе казано: в най-добрия случай, те обясняват един или няколко аспекта малко по-адекватно, спрямо конкурентните си теории. Поставя се въпроса: единната (“обща“) икономическа теория – следва ли да бъде механична съвкупност от елементи на отделните теории, които имат най-добра обяснителна способност.

10. Публикация „Обща теория на икономиката – възможност и/или необходимост“, в сборник доклади от научна конференция – Русе, 2016: ТРЕТА Научна конференция по политическа икономия; изд. РУ "Ангел Кънчев", Русе, 2016, ISBN 978-954-712-706-7

РЕЗЮМЕ: В доклада са разгледани няколко методологични въпроса и по-конкретно: възможно и/или необходимо ли е да се търси т.нар. „Обща теория“ на икономиката. Застъпено е становището, че обективно обусловения процес на постоянно развитие на обекта на икономиката, предполага и постоянно развитие на науката (тук: сведена до понятието

„теория“) за него. При такава постановка на проблема е видно, че няма възможност за т.нар. „крайна“ теория за икономиката. Направен е преход между „крайна“ и „обща“ теория за икономиката, като се защитава позиция относно необходимостта от развитие на доктриналния подход на „Политическата икономия“, при изследването на явлението „икономика“.

11. Публикация „Критика на парадигмални модели за оценка на правното регулиране на икономическите отношения“, в сборник доклади от научна конференция – Варна, 2015: „Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения“, ISBN 978 -954 -21 -0853 -5 (т. 4):

РЕЗЮМЕ: Юриспруденцията утвърждава, че „правната система регулира обществени отношения, които се поддават на трайно уреждане“. Икономическите отношения са вид обществени отношения и следователно – като такива, също са обект на правно регулиране. Това заключение логично води до извода, че икономическата система е предпоставена от правното устройство. Последното – на свой ред, е разписано съобразно конституцията.

Същевременно класическата политическа икономия, въвеждайки концепцията за „икономическата база (субструктура)“ и „обществената надсройка (суперструктура)“, определя икономическите отношения като базови и в този смисъл – за определящи обществените отношения в надстройката. В този смисъл икономическите отношения предпоставят останалите обществени отношения, включително и правната система. Казано иначе: според постулатите на политическата икономия, икономиката задава правото.

Очевидно е, че е налице противоречие. Именно това определя изследователския интерес към взаимовръзката „макроправно и макроикономическо регулиране на обществените отношения“.

12. Публикация „За моделирането в икономиката“, в сборник доклади от научна конференция – Свищов, 2015: „Развитието на българската икономика – 25 години между очакванията и реалностите“, СА "Д.Ценов", ISBN 978-954-23-1105-8:

РЕЗЮМЕ: В изследването са интерпретирани проблемите в преподаването на икономическата теория, които възникват по линия на методите и методологията, ползвани от самата икономическа наука – от една страна и от друга – по линия на методите на преподаването на икономическата теория.

13. Публикация „По някои методологически проблеми при конструиране на модели за оценка на въздействието на законодателството“, в сборник доклади от научна конференция – София, 2015: „Икономически предизвикателства: растеж, дисбаланси, устойчиво развитие“, Стопанство-УНСС, ISBN 978-954-644-834-7:

РЕЗЮМЕ: Всяка правна регулация има икономическа проекция. При някои тя е очевидна и несъмнена, при други регулативни мерки – трудно идентифицируема, респ. квантифицируема, но при двете крайности (а и при междинните алтернативи) възниква необходимостта от оценка, при това икономическа (т.е. количествено измерима и качествено определена). Това е свързано със сериозни трудности, които се коментират с настоящото изследване. Освен това друг мотив за провеждането на това изследване е недостатъчността на оригинална българска научна литература по проблематиката.

14. Публикация „Илюзорната икономика“, в сборник доклади от научна конференция – София, 2013: „Политическа икономия и икономическа теория“, Стопанство-УНСС, ISBN 978-954-644-583-4:

РЕЗЮМЕ: В доклада е разгледан проблема за публичният избор. В тази връзка са интерпретирани механизмите за формулирането на избора, като публичен; както и механизмите за реализирането му. В хода на анализа са потвърдени (по алтернативен път) няколко основни теоретични постановки – на Нисканен (относно „раздутите“ бюджети на бюрократите), на Баро (относно слабата корелираност на публичните разходи и растежа) и др., както и доразвитие на някой теоретични равновесни модела.

15. Публикация „Благосъстояние, избори и обществени поръчки“, в сборник доклади от научна конференция – София, 2013: „Икономика и общество: глобални и регионални предизвикателства пред България“, Стопанство-УНСС, ISBN 978-954-644-580-3:

РЕЗЮМЕ: Благосъстояние, Избори и Обществени поръчки. Това са трите „кита“ на правителствената политика. Между трите цели съществуват множество и разнообразни връзки, които са интерпретирани нееднократно в научната литература (строго) и в публичното пространство (фриволно). Целта на настоящия доклад е да внесе нова светлина по взаимовръзката между тези обществени явления. В тази връзка те са разглеждани като такива – а именно: като обществени, т.е. в тяхната цялост, в съвкупната им същност на икономически, политически и юридически явления.

IV. Научни и научно-приложни разработки

1. Учебник по дисциплината „Икономика на обществения сектор“ (съавтор: Йотова), Л., ISBN 978-954-644-650-5, ИК-УНСС, 2014, авторова разработка – гл. 7 „Въведение в теорията на данъчното облагане“, гл.8 „Данъчно облагане на доходите, богатството и потреблението“, гл.9 „Данъчна система оптималност и ефективност“, и гл.10 „Фискална децентрализация“

Рецензенти: проф.д-р Р. Брусарски и проф.д-р В. Павлова

Анотация: Учебникът по „Икономика на обществения сектор“ е предназначен за студенти от специалност „Икономика“ – образователно-квалификационна степен „бакалавър“. Целта му е да ги подпомогне в самостоятелната им работа по усвояването на знания в тази научна област и да формира умения за разкриване на връзки и зависимости и аналитично мислене.

Съдържанието на курса е съгласно утвърдената учебна програма. Равнището на изложение е съобразено с предварителната подготовка на студентите, които вече са преминали курс на обучение по „Микроикономика“, „Макроикономика“ и „Основи на финансите“.

Последователността в изложението е подчинена на следната логика: първоначално се въвеждат в предметната област подходите и методологията на учебната дисциплина; представя се спецификата на публичните блага и публичния избор; последиците за общественото благосъстояние от външните ефекти; разглеждат се бюджетният процес и решенията, чрез които част от ограничените ресурси се пренасочват от частния към обществения сектор; проследяват се каналите на превръщане на публичните разходи в блага и услуги, съдействащи за общественото и личното благосъстояние. След това вниманието се насочва към основния източник на приходи в държавния бюджет – данъците. Разгледана е тяхната същност и влияние върху поведението на стопанските субекти. Представени са принципите на изграждане на данъчните системи и някои алтернативи на данъчно облагане. Данъците върху доходите, богатството и потреблението не са разглеждани в детайли като финансови инструменти, а като елементи на една система с микро- и макроикономически измерения. Последната глава е посветена на проблемите на фискалната децентрализация и ефективните механизми за доставяне на местни публични блага.

2. Учебно помагало по дисциплината „Основи на икономическата теория“, Стопанство-2009, авт.кол. ISBN 978-954-644-034-1, авторова разработка – гл.12: „Икономика и общество“:

Резюме: Учебното помагало по дисциплината „Основи на икономическата теория“ е предназначено за студенти от специалност „Икономика” – образователно-квалификационна степен „бакалавър“. Целта му е да се създават необходимите предпоставки за по-активната и плодотворна самостоятелна работа на студентите.

Съдържанието на курса е съгласно утвърдената учебна програма.

3. Учебно помагало по дисциплината „Микроикономика“, Стопанство-2011, Авт.кол. ISBN 978-954-644-194-2, авторова разработка – гл.11:“Общо пазарно равновесие и благосъстояние“; гл.12: „Пазарни дефекти и икономическа роля на държавата“:

Рецензенти: проф.д.ик.н. К. Миркович и доц.д-р В. Трифонова

Анотация: Учебно-методическото помагало по микроикономика е завършващата част от комплекта учебна литература, предназначена за студентите от УНСС по проблемите на икономическата теория. То има за задача да развие определена система от качества, които позволяват на студентите по-задълбочено да изучават микроикономическите проблеми, отразяващи поведението на домакинствата и бизнеса. По-доброто усвояване на учебния материал чрез решаването на обучаващи тестове, задачи, контролни въпроси и др. е едно от важните условия за формиране на необходимата икономическа култура и за по-добрата професионална подготовка на студентите от всички специалности в УНСС.

Съдържанието на курса е съгласно утвърдената учебна програма. Равнището на изложение е съобразено с предварителната подготовка на студентите, които вече са преминали курс на обучение по „Основи на икономическата теория ”.

4. Учебно помагало по дисциплината „Макроикономика“, Стопанство-2011, Авт.кол. ISBN 978-954-644-189-8, авторова разработка – гл.6: „Икономически цикъл“; гл.7: „Заетост и безработица“; гл.8: „Инфлация“:

Рецензенти: проф.д-р Ат. Казаков и доц.д-р М. Марков

Анотация: Учебното помагало по дисциплината „Макроикономика“ е предназначено за студенти от специалност „Икономика” – образователно-квалификационна степен „бакалавър“. Целта му е да се създават необходимите предпоставки за по-активната и плодотворна самостоятелна работа на студентите.

Съдържанието на курса е съгласно утвърдената учебна програма. Равнището на изложение е съобразено с предварителната подготовка на студентите, които вече са преминали курс на обучение по „Основи на икономическата теория ” и „Микроикономика“.

5. Изследване на тема „Политики и инструменти за стимулиране на инвестиционния процес в страната на основата на публично-частното партньорство“ (2015), възложител г-н Георги Пирински, член на ЕП – по договор с УНСС.

Резюме: Изследването представлява нормативен анализ на Закона за публично-частното партньорство (ЗПЧП), с оглед на възможните политики и инструменти за стимулиране на инвестиционния процес в страната. Въз основа на пространен анализ се доказва, че пречките пред учредяването на ПЧП по ЗПЧП са в самия закон и могат да се обособят така:

1. Феномена на „преуреждане“ на вече уредени (с други закони) обществени отношения.

2. Неудачни законодателни разрешения. Сред тях (най-съществени):

a. Определяне на приложното поле на ЗПЧП;

b. Режима на ПЧП.

Защитаваните позиции в изследването намират своето емпирично „потвърждение“ в Мотивите в ЗИД на ЗК, с който се иска (поредна) отмяна на ЗПЧП, разработен година по-късно от завършване на изследването.

6. Изследване на тема „Ключовите приоритети на България в многогодишната финансова рамка на ЕС след 2020г.“ (2016), възложител г-н Георги Пирински, член на ЕП:

Резюме: Анализът обхваща основните политики и средствата за тях, заложили в настоящата многогодишната финансова рамка, както и ефектите за България от евентуалните промени в разпределението на тежестта между отделните политики.

7. Изследване на тема „Бюджетно салдо и финансиране – прогнози и алтернативни сценарии (анализ на СПБ 2018-2020г.)“ (2017), възложител г-н Георги Пирински, член на ЕП:

Резюме: В изследването са анализирани прогнозните бюджетни дефицити, с оглед реалистичността на предвидения ръст на БВП очертани със СБП 2018-2020 г. За целта е въведен растежен модел (по Харод и Хансен), който дава възможност да се изведат прогнозни стойности за БВП, на основата на алтернативна (на правителствената) методика за оценка на динамиката на БВП. Анализирана е разликата между оценените с индуцирания модел стойности на БВП и тези, прогнозирани със СПБ, с

оглед реалистичността на очертаната прогноза за динамиката на бюджетния дефицит. Направените изводи са съпоставени със заключенията на ФСБ, представени в Становището му относно СПБ. Изведени са препоръки относно необходимата насоченост на евентуален алтернативен бюджет, като са взети и приоритетните области, фиксирани и с МФР 2020.

Анализът е извършен на основата на официалните данни, оповестени със Средносрочната Бюджетна Прогноза 2018-2020 (СПБ); Становище на Фискалния Съвет в България (ФСБ); Указание на Министерство на Финансите (МФ) за подготовката и представянето на бюджетните прогнози на първостепенните разпоредители с бюджет за периода 2018-2020 г.; Директива 2011/85 на ЕС; данни на НСИ; статистика на БНБ и др.

Представения списък не изчерпва всички авторски публикации и научно-приложни разработки (за фиксирания период – след придобиване на ОНС „доктор“), а е представителна извадка за основните изследователски интереси на кандидата, представящи основните научни приноси и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

Пълно описание на всички авторски изследвания е налична в приложената „Биографична справка“, Приложение 1: „Творческа автобиография“.

23 октомври 2017 г.

Подпис:

УНСС-София

д-р Ив. Беев